

Liite 1. Kuntatyyppiverkostojen kuvaukset

Suuret kaupungit - Kuntaliiton kaupunkipoliittinen työryhmä

Kuntaliiton kaupunkipoliittinen työryhmän työ alkoi vuonna 2005. Sen muodostavat maamme 23 suurinta, yli 50 000 asukkaan kaupunkia sekä kaksi pienempää maakuntakeskusta (Kajaani ja Kokkola). Verkoston jäseninä ovat kaupunginjohtajat ja työryhmän jäsenkaupungeissa asuu kaikkiaan 2,5 miljoonaa asukasta.

Ryhmän seuraa kaupunkien kehityksen kannalta ajankohtaisia asioita ja ottaa kantaa valtiovallan ja Kuntaliiton päätöksenteossa esille tuleviin asioihin kaupunkien näkökulmasta. Työryhmän tarkoitus on tehostaa suurimpien kaupunkien erityiskysymysten huomioonottamista päätöksenteon, tutkimuksen ja edunvalvonnan keinoin eri yhteyksissä. Kaikki maamme 23 suurinta kaupunkia vastasivat kyselyyn ja kaikkiaan 18 kaupunkia osallistui sen kyselyn tulosten analysointiin.

Seutukaupungit - seutukaupunkiverkosto

Seutukaupunkiverkostossa on mukana 56 kaupunkia. Verkoston kaupungit kattavat pitkälti kaikki seutukaupunkien määritelmään sopivat kaupungit muutamien mahdollisten poikkeuksien. Seutukaupungit ovat oman palvelu- ja talousalueensa keskuksia tai keskuspareja, mutta eivät maakuntiensa keskuksia. Seutukaupunkien väkiluku on yleensä suurempi kuin 15 000 asukasta ja yhteensä seutukaupungeissa asuu lähes miljoona asukasta. Seutukaupungeissa syntyy merkittävä osa maamme viennistä ja ne ovat teollisen Suomen kivijalka.

Kehyskunnat - kehyskuntaverkosto

Kuntaliiton koordinoimassa kehyskuntaverkostossa on mukana 28 suuren kaupungin kehyskuntaa seitsemältä kaupunkiseudulta (Oulu, Kuopio, Jyväskylä, Tampere, Turku, Lahti ja Joensuu). Verkosto on perustettu vuonna 2015 jäsentensä yhteisen edunvalvonnan edistämiseksi.

Verkosto haluaa kirkastaa kehyskuntien roolia ja merkitystä niin seudullisella kuin kansallisellakin tasolla. Verkoston kunnissa asuu kaikkiaan 470 000 asukasta ja ne ovat merkittävä osa kaupunkiseutujensa elinvoimaa. Esimerkiksi Tampereen seudulla kehyskuntien osuus koko kaupunkiseudun väestöstä on 40 %, Turun seudulla ja Lahden seuduilla 36 %. Kehyskunnat haluavat luoda ja lisätä kansallista kilpailukykyä ja hyvinvointia kaupunkiseutujen yhteistyötä vahvistamalla. Kehyskuntien merkitys osana kaupunkiseutujen työssäkäyntialueita on myös tärkeä. Kehyskunnissa sijaitsee noin 31 000 yritystoimipaikkaa, joissa työskentelee 90 000 työntekijää. Liikevaihtoa niistä kertyy yhteensä 22 200 M€ vuodessa.

Pienet kunnat - pienten kuntien verkosto

Pienten kuntien verkosto aloitti toimintansa vuoden 2019 joulukuussa ja se on keskustelu- ja kehittämisfoorumi alle 10 000 asukkaan kuntien kunnan- ja kaupunginjohtajille. Vuoden 2019 lopussa maassamme oli 138 alle 5000 asukkaan kuntaa ja 5001-10 000 asukkaan kuntia oli kaikkiaan 74. Näistä 212 kunnista verkostoon kuuluu jo nyt 171 kuntaa. Verkosto järjestää lähitapaamisia ja etäkokouksia ja sen valmisteluryhmässä on mukana noin 50 kuntaa ja WhatsApp-ryhmässä yli 100 kuntaa. Verkoston toimintaa linjaa puheenjohtajisto, joka edustaa erilaisia pieniä kuntia eri puolelta maata.

Tehtyyn koronakyselyyn vastasi kaikkiaan tasan 100 pientä kuntaa (alle 10 000 asukkaan) kuntaa eli 47 % kokoluokan kunnista. Ahvenanmaalta saadut 8 vastausta käsitellään tässä yhteenvedossa ruotsin- ja kaksikielisten kuntien verkoston yhteenvedossa. Tämä yhteenveto koskee siten 92 kunnan vastausta eli kolmasosaa kaikista kunnista.

Ruotsin- ja kaksikieliset kunnat - nätverket svensk- och tvåspråkiga kommuner

Det finns 49 st svensk- och tvåspråkiga kommuner i Finland. Av dem är 16 st enspråkigt svenska på Åland och 33 tvåspråkiga kommuner på fastlandet (Österbotten, Egentliga Finland, Nyland och Kymmenedalen (Pyttis). I de åländska kommunerna bor 29 000 invånare och ca 80 procent av dessa har modersmål svenska. De flesta kommuner är små med 400 - 2000 invånare. Mariehamn har 11 600 och Jomala 5200.

Av de 33 tvåspråkiga kommunerna på fastlandet har 15 st majoritetsspråk svenska. Dessa ligger framför allt i Österbotten, Egentliga Finland samt östra och västra Nyland. Kommunerna varierar stort i invånarantal där de minsta har runt 2000 invånare och den största, Helsingfors över 600 000. Sammanlagt har drygt 272 000 personer svenska som modersmål i Finland.

Nätverksarbetet koordineras i svenska teamet på Kommunförbundet med bl.a. ett digert kursutbud, information på svenska (Kommuntorget), en egen whatsapp-grupp för kommundirektörerna o.s.v. I och med att kretsarna är små bygger mycket på personliga kontakter och tröskeln är låg för de svensk- och tvåspråkiga kommunerna att ta kontakt med Kommunförbundet.